

Motion till riksdagen 2024/25:3409

av Mats Berglund m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:154 Partipolitiska lotterier

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att politiska partier ska fortsätta att betraktas som allmännyttiga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kraven på information om förmånstagare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att partipolitiska lotterier även fortsättningsvis ska undantas från spelskatt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att partipolitiska lotterier även fortsättningsvis ska undantas från begränsningar i kreditförbud och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att partipolitiska lotterier även fortsättningsvis ska undantas från bonusbegränsningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är Miljöpartiets uppfattning att samma regler bör gälla all allmännyttig verksamhet. Politiska partier bör varken regleras mer förmånligt eller striktare jämfört med t.ex. idrottsföreningar eller trossamfund. Propositionen fastslår att partipolitisk verksamhet fortsatt ska anses utgöra allmännyttig verksamhet. Mot den bakgrunden kan det tyckas märkligt att regeringen inte presenterar förslag som innebär att spel från all allmännyttig verksamhet regleras konsekvent och proportionerligt. Det är viktigt att ändrade regler för allmännyttiga spel inte försämrar civilsamhällets organisationers möjlighet till organisering och egenfinansiering.

Miljöpartiet diskuterar gärna frågor om ökad transparens i partifinansieringen, krediter, spelskatt och försäljningsmetoder, men reglerna bör gälla lika för alla aktörer

på marknaden. I Sverige finns det sedan länge en bred samsyn om att partipolitisk verksamhet är allmännyttig. Partiernas informations- och opinionsarbete är av avgörande betydelse för den fria åsiktsbildningen. Spel till förmån för partipolitisk verksamhet bör därför inte särregleras, så som regeringen föreslår. Dessutom bör initiativ som direkt berör politiska partiers möjlighet till finansiering förankras brett bland riksdagens partier – det gäller inte bara lotterier – vilket inte skett i det här fallet.

Miljöpartiet uppmanar regeringen att återkomma med förslag på hur spel som erhålls från allmännyttig verksamhet kan regleras som en helhet för att bekämpa allvarliga former av spelmissbruk, inte minst när det kommer till förbud av spelreklam, för att öka transparensen och minska riskerna för korruption på spelmarknaden.

Informationskrav

Redan när lotterier till förmån för partipolitisk verksamhet tilläts första gången framhölls vikten av att informera om vilket politiskt parti som var förmånstagare för spelet. Det har däremot inte bedömts som nödvändigt att reglera informationskravet genom lagstiftning. Miljöpartiet ställer sig positivt till att stärka kraven på information om förmånstagare, om det ökar möjligheterna till transparens. Miljöpartiet uppmanar däremot regeringen att återkomma med förslag på hur övriga allmännyttiga lotterier kan omfattas av en utökad informationsskyldighet.

Marknadsföring

I dag saknas uttryckliga krav på att informera om spelets förmånstagare i samband med marknadsföring av spel till förmån för allmännyttiga ändamål. Samtidigt följer av spellagen att kommersiella meddelanden om spel ska innehålla tydlig information om lägsta ålder för att få spela samt kontaktuppgifter till en organisation som tillhandahåller stöd vid spelproblem. Det är därmed rimligt att kommersiella meddelanden även innehåller information om vem som är förmånstagare för spelet. Miljöpartiet uppmanar däremot regeringen att återkomma med förslag på hur övriga allmännyttiga lotterier kan omfattas av informationskravet i marknadsföringen.

Spelskatt

I dag undantas spel till förmån för allmännyttig verksamhet från spelskatt. När undantaget infördes år 1988 var det den dåvarande regeringens bedömning att de administrativa kostnaderna för folkrörelsen och Skatteverket inte stod i proportion till de belopp som förväntades komma in via skatten. Även i 2018 års nya spelreglering betraktades skatteundantaget som en förutsättning för att flera av de mindre lotterierna ska kunna bedrivas med förtjänst.

Utredningen om partipolitiska lotterier (Ds 2024:3) gjorde bedömningen att de ursprungliga skälen har minskat i relevans i takt med att omsättningen för de allmännyttiga lotterierna har ökat. Samtidigt redovisade utredningen beräkningar på att om de ideella föreningarna hade varit skyldiga att betala spelskatt så skulle överskottet från deras lotteriverksamhet år 2022 ha minskat med ca 600 miljoner kronor. Noterbart är att denna beräkning baseras på den tidigare spelskatten på 18 procent, men som sedan den

1 juli i år har höjts till 22 procent. I propositionen saknas beräkningar kring konsekvenser för aktörer på spelmarknaden som berörs av de föreslagna lagändringarna. Det är uppenbart att en spelskatt kraftigt skulle påverka de allmännyttiga organisationernas finansiering.

Utifrån att spel från allmännyttig verksamhet bör regleras lika bör varken partipolitiska organisationer eller andra allmännyttiga organisationer betala spelskatt. De allmännyttiga lotterierna bidrar varje år med stora summor till svenskt föreningsliv. Intäkterna är en viktig inkomstkälla som tryggar både verksamheten och föreningslivets oberoende. Så länge inte regeringen ämnar att kompensera de inkomstbortfall och administrativa kostnader som en spelskatt skulle innebära, bör all allmännyttig verksamhet fortsatt undantas från spelskatten.

Kreditförbud

I dag är s.k. prenumerationslotterier för allmännyttiga ändamål undantagna från det s.k. kreditförbudet. Det innebär att vissa spel- och lotteribolag, däribland Bingolotto, Postkodlotteriet och Socialdemokraternas Kombilotteri, får sälja lotter på faktura. Undantaget har bl.a. motiverats med att risken för upprepat och oplanerat spelande framstår som obefintlig när det kommer till lotterier. Möjligheten att lämna kredit på lotterier har snarare setts som en alternativ betalningsmetod än som ett sätt att göra det möjligt att spela för den som egentligen inte har råd.

Det är Miljöpartiets uppfattning att det vore inkonsekvent att särskilja spel från partipolitisk verksamhet från andra allmännyttiga spel. Alla spel och lotterier för allmännyttiga ändamål bör regleras lika, utan att allmännyttiga verksamheters möjlighet till finansiering försämras.

Trots att riskerna för skuldsättning är små när det gäller allmännyttiga lotterier, är det enligt Miljöpartiet viktigt att med alla medel bekämpa spelmissbruk. Regeringen bör återkomma med nya förslag på hur alla licenshavare som har till syfte att främja allmännyttiga ändamål bättre kan arbeta för att ytterligare minimera riskerna för att personer skuldsätter sig på spel.

Bonus

Undantaget som medger att licenshavare som erhåller spel till förmån för allmännyttiga ändamål får lämna bonus vid upprepade tillfällen trädde i kraft så sent som i januari 2023. Då motiverades undantaget med att den typ av spel som de allmännyttiga organisationerna erbjuder innebär en låg risk för spelproblem, bl.a. eftersom det är fråga om låga insatsmöjligheter per lott och långsammare spel med låg vinståterbetalningsnivå. Det har heller inte framkommit att de premier som många lotterier använt sig av bidragit till ett osunt spelande.

Miljöpartiet ser ingen anledning att ändra den tidigare regeringens bedömning. Eftersom partipolitiska organisationer är en del av det allmännyttiga, bör inte heller deras möjlighet att erbjuda eller lämna bonus ändras.

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Jan Riise (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Ulrika Westerlund (MP)